OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 161/2024 vp) Sivistysvaliokunta 19.11.2024 (vastinekuuleminen)

OKM, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto

Toiminnanohjauksen kokeilu

Toiminnanohjauksen kokeilu

Suomen Kuntaliitto toteaa asiantuntijalausunnossaan, että esitystä tulisi kokeilulain 6 §:n osalta täydentää ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25 §:n mukaisesti siten, että koulutuksen järjestäjä vastaa toiminta-alueensa osaamistarpeisiin ja että koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää osaamistarpeen mukaisesti tutkintoja ja koulutusta kokeiluluvassa määrätyllä toiminta-alueella.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää esitystä perusteltuna ja ehdottaa, että kokeilulain 6 §:n 1 momentin muotoilua muutetaan:

Kokeilulain 6 §:n 1 momentti: *Kokeiluluvassa määrätään koulutuksen järjestäjän toiminta-alueesta, **jonka osaamistarpeisiin koulutuksen järjestäjän toiminta ensisijaisesti vastaa**. Koulutuksen järjestäjä vastaa ensisijaisesti toiminta-alueensa oppivelvollisten ja muiden opiskelijoiden kouluttamisesta. **Koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää osaamistarpeen mukaisesti tutkintoja ja koulutusta kokeiluluvassa määrätyllä toiminta-alueella.** Toiminta-alueen lisäksi tutkintoja ja koulutusta voi järjestää myös muualla Suomessa, ei kuitenkaan Ahvenanmaan maakunnassa.*

Toiminnanohjauksen kokeilu

Suomen Kuntaliitto ja lisäksi **Areena verkosto** ja **Suomen oppisopimusosaajat ry** katsovat, että säädösten tulisi mahdollistaa oppisopimuskoulutuksen hankinta toiselta ammatillisen koulutuksen järjestäjältä esitettyä laajemmin.

- **Opetus- ja kulttuuriministeriö** pitää esitystä perusteltuna ja ehdottaa, että kokeilulain 3 §:n 2 momentin 2 kohdan muotoilua muutetaan:

2) ***ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 30 §:ssä tarkoitetun koulutuksen hankinnan kautta oppisopimuskoulutuksena kaikkia ammatilliseen tutkintorakenteeseen kuuluvia ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja mukaan lukien 5 §:ssä tarkoitetut tutkinnot****, sekä*

Toiminnanohjauksen kokeilu

Muun muassa **Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry** huomauttaa asiantuntijalausunnossaan, että hallituksen esityksestä ei selviä, miten aiotaan toimia toiminnanohjauskokeilun päätyttyä.

- **Opetus- ja kulttuuriministeriö** toteaa, että kokeilun päättymisen aikana istuva hallitus tulee tekemään johtopäätökset kokeilusta seurantatutkimuksen perusteella, ja päätökset siitä mihin mahdollisiin pysyviin toimiin kokeilun perusteella tulee ryhtyä.
- Käsittelyssä olevalla lakiesityksellä ei ole mahdollista ennakoida tulevaa poliittista päätöksentekoa.

Toiminnanohjauksen kokeilu

Useat lausunnonantajat pitävät tärkeänä, että myös niiden koulutuksen järjestäjien asema ja kehittämismahdollisuudet turvataan, jotka eivät ole kokeilussa mukana.

- **Opetus- ja kulttuuriministeriö** toteaa, että kaikkia koulutuksen järjestäjiä koskee jatkossakin sama toiminta- ja rahoituslainsäädäntö.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee käymää kaikkien koulutuksen järjestäjien kanssa alueellisia ja/tai alakohtaisia keskusteluja.
- Kokeilulain nojalla myönnettävien järjestämislupien ulkopuolelle rajataan asetuksella niitä tutkintoja, joiden järjestäminen on vakiintuneesti ollut joidenkin erikoistuneiden järjestäjien vastuulla. Näitä ovat mm. musiikin ja liikunta-alan tutkinnot.
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi toteuttamassa seurantatutkimuksessa arvioidaan kokeilun kokonaisvaikutuksia ammatilliseen koulutukseen.

Muutokset rahoitusjärjestelmään

Muutokset rahoitusjärjestelmään

AMKE vaatii asiantuntijalausunnossaan, että opetus- ja kulttuuriministeriön julkistaa ensi tilassa koulutuksen järjestäjien käyttöön rahoituksen laskentamalleja. Lisäksi **Areena-verkosto** toteaa asiantuntijalausunnossaan, että rahoitusjärjestelmän vaikuttavuuden varmistamiseksi tarvitaan simulointilaskelmat eri tilanteiden arviointiin sekä tutkintokohtaiset työllistymistiedot koulutuksen järjestäjille.

- **Opetus- ja kulttuuriministeriö** toteaa, että yksittäisten koulutuksen järjestäjien kohdalla simulointien tulokset nyt käytössä olevilla tiedoilla eivät kuvaa tarkasti lopullisia muutoksia, vaikka ne antavatkin kuvan yleisemmällä tasolla muutoksista.
- Simulointimallien tuloksia ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi julkaista, jotta yksittäisille koulutuksen järjestäjille ei annettaisi harhaan johtavaa tietoa muutoksista.
- Luotettavampia arvioita rahoitusmallin muutoksista rahoitukseen on mahdollista saada keväällä 2025.

Muutokset rahoitusjärjestelmään

Opetusalan ammattijärjestä OAJ vaatii asiantuntijalausunnossaan, että opiskelijavuosiin perustuvan rahoituksen osuus oppivelvollisten osalta nostetaan 90 prosenttiin ja vaikuttavuusrahoituksen osuus on korkeintaan 10 % prosenttiin yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi toisen asteen oppivelvollisten opiskelijoiden koulutuksen osalta.

- **Opetus- ja kulttuuriministeriö** toteaa, että OAJ:n ehdotus on vastoin hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan rahoitusjärjestelmän tulee nykyistä vahvemmin kannustaa siihen, että opiskelijat suorittavat opintoja, valmistuvat, työllistyvät ja siirtyvät jatko-opintoihin valmistumisen jälkeen.
- Hallituksen esityksessä on muutettu nykyisiä rahoitusosioiden prosenttiosuuksia hallitusohjelman kirjauksen periaatteen mukaisesti.

Muutokset rahoitusjärjestelmään

Kiinteistöalan koulutussäätiö toteaa lausunnossaan, että kiinteistöala on riippuvainen muun ammatillisen koulutuksen rahoituksesta, sillä alalle ei ole olemassa olevaa perustutkintokoulutusta eikä koulutusväyliä esimerkiksi ammattikorkeakoulujen kautta.

- **Opetus- ja kulttuuriministeriö** toteaa, että täydentävä ja syventävä muu ammatillinen koulutus säilytettäisiin kolmen vuoden siirtymäajan osana valtionosuusrahoitusta.
- Siirtymäajalla selvitettäisiin miltä osin nykyisessä muussa ammatillisessa koulutuksessa on sellaista koulutusta, joka voidaan siirtää osaksi tutkintokoulutuksen valtionosuusrahoitusta.
- Kilpailuneutraliteettikysymysten vuoksi muun ammatillisen koulutuksen säilyttäminen ammatillisen koulutuksen lainsäädännössä ei ole mahdollista.

Muutokset oppimisen tukeen

Muutokset oppimisen tukeen

Useat lausunnonantajat katsoivat asiantuntijalausunnoissaan, että erityisen tuen sitominen vahvasti erityisopettajan antamaan erityisopetukseen kaventaa opiskelijalle annettavaa erityistä tukea nykytilaan verrattuna.

- **Opetus- ja kulttuuriministeriö** toteaa, että esitetyllä muutoksella halutaan vahvistaa opiskelijoiden oikeutta erityisopetukseen. Kysymys on opiskelijan oikeudesta saada laadukasta erityistä tukea.
- Ehdotetun pykälän toisen momentin mukaan erityinen tuki on myös erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta ja myös opiskelijan tarvitsemia muita erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä, mikä mahdollistaa erityisen tuen antamisen laajasti.
- Opiskelijan ensisijainen tukimuoto olisi jatkossa 63 §:n mukainen oppimisen tuki, joka mahdollistaa joustavan ja oikea-aikaisen tuen antamisen opiskelijalle koulutuksen järjestäjän suunnittelemalla tavalla.

Muutokset oppimisen tukeen

Kuntaliitto katsoo, että lakiin kirjattuna erityisopetus on laajeneva tehtävä koulutuksen järjestäjille.

- **Opetus- ja kulttuuriministeriö** katsoo, että kysymys ei ole laajenevasta tehtävästä.
- Voimassa olevan opettajien kelpoisuudesta annetun asetuksen (986/1998) 16 §:n mukaan erityistä tukea on kelpoinen antamaan henkilö, joka on suorittanut asetuksen mukaiset erityisopettajalta edellytettävät opinnot, tietyin poikkeuksin.
- Lisäksi laki ammatillisesta koulutuksesta edellyttää, että koulutuksen järjestäjällä on koulutuksen järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä opettajan virkoja tai työsopimussuhteisia opettajia.
- Näin ollen voimassa oleva lainsäädäntö edellyttää, että koulutuksen järjestäjällä on palveluksessaan riittävä määrä erityisopettajia, jos sillä on erityisen tuen opiskelijoita.